

Õiguskantsler

Turundusteave OÜ
mait@amphibear.com

Teie 27.06.2013 nr

Meie 05.07.2013 nr 6-1/130872/1303057

**Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta
Postiteenuse osutaja vastutus lihtsaadetise edastamise teenuse puhul**

Austatud Mait Nilson

Täna Teid pöördumise eest, milles tõstatasite küsimuse postiseaduse § 4 lg 6 p 3 kohta. Selle sätte järgi puudub postiteenuse osutajal kohustus maksta postiteenuse kasutajale hüvitist, kui lihtsaadetisena edastatav kirisaadetis või postipakk läheb kaotsi või saab kahjustatud. Osutaste, et võlaõigusseaduse järgi ei või teenuse osutaja nõuda tasu juhul, kui teenust ei ole osutatud. Samuti sätestab võlaõigusseadus võlausaldajale õiguse nõuda võlgnikult kahju hüvitamise juhul, kui võlgnik on rikkunud oma kohustuse. Palusite hinnata postiseaduse § 4 lg 6 p 3 vastavust võlaõigusseadusele ning põhiseadusele.

Teatan Teile, et olen Teie avalduse läbi vaadanud, kuid ma ei tuvastanud, et postiseaduse § 4 lg 6 p 3 oleks vastuolus põhiseaduse ja seadustega. Alljärgnevalt põhjendan oma seisukohta.

Postiteenus ei ole tavapärane teenus, mis allub ainult võlaõigusseaduse regulatsioonile, sest riik on pidanud vajalikuks seda valdkonda tihedamini reguleerida. Nii sätestab postiseadus postiteenuste osutamise alused ja tingimused. Postiseaduse (edaspidi ka PostiS) § 4 lg 1 järgi on postisaadetiseks kirisaadetis, postipakk või perioodiline väljaanne. PostiS § 4 lõikes 5 on toodud avatud loetelu postiteenustest, mida võib postisaadetiste puhul osutada: lihtsaadetise edastamine, tähtsaadetise edastamine, väärtisaadetise edastamine, partiisaadetiste edastamine, kullerpostisaadetiste edastamine jne. Postiseaduses on sätestatud, mida iga teenuseliik endast kujutab.

Kuigi seletuskirjast 2006. aastal jõustunud postiseaduse juurde¹ see otseselt ei tulene, olen seisukohal, et riik on asunud reguleerima postiteenuste osutamise ja ka postiteenuste liikide sisu selle pärast, et postiteenus on üks teenustest, mis pakuvad ühiskonnale üldist majandushuvi. Avalikkuse suur huvi ja vajadus postiteenuse järgi on need põhjused, miks postiteenus peaks olema tarbija jaoks kättesaadav, mh ka rahaliselt kättesaadav ehk taskukohane. Postiteenuse

¹ Vt seletuskiri postiseaduse eelnõu nr 815 SE juurde. Kättesaadav arvutivõrgust:

http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain2&content_type=text/html&page=mgetdoc&itemid=060170005 (eelnõu teksti all).

(eelnõu teksti all).

vastavust sellele viimasele nõudmisele aitab tagada muu hulgas see, kui postiteenuste valik on lai. Selgitan.

Kuigi inimese jaoks on peamine, et tal oleks võimalik saata kirja või pakki adressaadile ning et tema edastatud postisaadetis jõuaks adressaadini, siis tähelepanu alt ei saa välja jätta ka teenuse hinda. Paraku maksab väga kõrgel tasemel osutatud teenus sageli rohkem, kui isikul võib olla võimalik maksta eriti just väheväärtuslike saadetiste edastamisel. Seepärast on riik postiseadusega loonud olukorra, kus isikul on võimalik valida eri teenuse liikide vahel. On võimalik valida kallim postiteenus, kus teenuse osutaja vastutab postipaki/ kirja adressaadini jõudmise eest (vt nt PostiS § 4 lg 7, 8 ja 9), aga on ka teenuseid, mis on odavamad, kuid kus teenuse osutaja vastutus on piiratum (vt PostiS § 4 lg 6). Viimase valivad isikud üldjuhul siis, kui postisaadetise kohalejõudmine omab küll suurt emotsionaalset, kuid mitte nii suurt materiaalselt väärtust.

Selline n-õ odavam teenus on välja töötatud põhjusel, et vastasel juhul võiks postiteenuse hind olla teatud juhul saadetava asja väärtuse suhtes ebaproportsionaalselt kõrge ning isikule kättesaamatu.² Selle tõttu peangi mõistlikuks, et postiseadus pakub mitu erinevat võimalust kirisaadetiste ja postipakkide edastamiseks. Mõistlik tarbija peab kaaluma kõiki võimalusi ja nendega kaasnevaid riske ning tegema oma valikut tulenevalt sellest.

Lisaks postiteenuse kasutaja huvide kaitsmisele seisab PostiS § 4 lg 6 p 3, mille järgi lihtsaadetisena edastatava kirisaadetise ja postipaki kaotsimineku või kahjustumise korral ei pea postiteenuse osutaja maksma postiteenuse kasutajale hüvitist, ka postiteenuse osutaja huvide eest. Täpsemalt võimaldab see regulatsioon säilitada tasakaalu postiteenuse osutaja ja postiteenuse kasutaja õiguste ja kohustuste vahel. Turumajanduse tingimustes on loogiline, et parem teenus maksabki rohkem: mida rohkem riske teenuseosutaja kannab, seda rohkem ressursi tuleb tal teenuse osutamiseks kasutada ja seda kallimaks muutub teenuse hind.

Sellest tulenevalt ei näe ma, et PostiS § 4 lg 6 p 3 oleks vastuolus põhiseaduse või seadustega. Lõpetan selle tõdemusega Teie avalduse menetlemise.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Olga Lavrova, 693 8404, Olga.Lavrova@oiguskantsler.ee

² Nt AS Eesti Posti hinnakirja järgi (vt AS Eesti Posti hinnakiri „Kirjateenus universaalse postiteenusena”, mis on kättesaadav AS Eesti Posti veebilehelt http://www.post.ee/failid/UPT_kiri_km_ga_2012.pdf) maksab postkaardi saatmine Eestis lihtkirjana 0,45 eurot, tähtkirjana aga 2,10 eurot ehk pea 5 korda rohkem. Arvestades kaardi enda väärtust, võib 2,10 euro suurune postituskulu osutada ebaproportsionaalselt suureks.

Näitena postipakkide valdkonnast toon ma järgnevat olukorda. Tartus õigust õppiv üliõpilane A palub oma sõbral B, kes elab ja õpib õigust Tallinnas, saata temale postiga kolm raamatut, mis on vajalikud A-le eksamiks ettevalmistamiseks. Iga raamat kaalub 2 kg, paki kaal kokku on 6 kg. Juhul kui B saadab A-le raamatud lihtsaadetisena, maksab ta teenuse eest 2,59 eurot (vt nt AS Eesti Post Post24 pakiautomaatide hinnakiri, kättesaadav siin: <https://www.post24.ee/index.php?alias=Hinnakiri>). Kui ta aga sooviks saata raamatud Tartusse tähtsaadetisena, siis oleks teenuse hind 4,21 eurot (vt AS Eesti Post hinnakiri „Pakiteenus”. Kättesaadav siin: http://www.post.ee/failid/Pakk_km_ga_1.11.2011.pdf) ehk 1,6 korda rohkem.